

¡BOMBA!

La retirada conlleva abrirse a negociación, dejar para otra ocasión para el ISSSTE su ley nueva

K'untzil

Miércoles 19 de marzo de 2025

CAMPECHE · YUCATÁN · QUINTANA ROO · AÑO 10 · NÚMERO 2440 · www.lajornadamaya.mx

18MAR38 ku chíikbesik ba'ax úuch ti'al u yantal expropiación petrolera

Tu k'iinil 18 ti' marzo ti' u ja'abil 1938e', u jala'achil le k'iino'obe', Lázaro Cárdenase', tu k'a'aytaj ti' radio u a'almajt'aanil expropiación, tu'ux ku p'aatal públicos u ba'alumbáaj yéetel u nu'ukul noj lu'um, ichil le je'elo'obo', ti' yaan petróleo p'aatal ka'ach tu k'ab estadunidenseil yéetel inglesil mola'ayo'ob, ts'o'oke' u nooyil u meyajo'obe', u jóok'siko'ob petróleo kex jach jump'iit u bo'ota'al máak yóok'olal le meyajo'.

Beey túuno', jach óolak ma' u yúuchul le k'aaba'inta'ab beey expropiación petrolera tu lu'umil México, je'ex u chíikpajal ti' jump'éel cha'an beeta'an tumen Filmoteca UNAM.

Yéetel oochelo'ob mix juntéen yáax e'esake', u meyajil 18MAR38 ku tsikbaltik yéetel u yáantajil ajbeet balts'amo'ob, beyxan tu jo'olaj xak'alta'ak tse'eko'ob yéetel uláak' tsikbalo'obe' tu beetaj máako'ob je'el bix general Lázaro Cárdenas yéetel constituyente Francisco J. Múgica. Ku yu'ubal xan tsikbalo'ob beeta'ab tumen u múuch' meyajil jala'ach, políticos, je'ex Franklin D. Roosevelt; beyxan tumen embajador estadunidenseil tu lu'umil México, je'ex xan ti'al británicos.

Le ba'aloba' j-úuch te'el k'inako'obe' bak'pachta'ab tumen jela'an sociopolítica ba'alob, tumen Estados Unidose' táan ka'ach u yilik talamilo'ob yéetel taak'in, ts'o'okole' Alemaniae' tu jóopsaj Segunda Guerra Mundial.

Cha'ane' ku ye'esik bix úuchik u péek kaaj te'el k'iinako'obe'. Ku xáantal kex 90 minutos ti'al u na'atal ba'axten je'ets' ba'al beyo' tumen jach k'éex kuxtal yaan te'el k'inako'ob tu lu'umil México. Ba'ale' yanchaj u xak'alta'al uláak' péektsilo'ob yéetel cha'ano'ob beeta'ab te'el k'inako'obe'.

U tuukulile' leti' ka béeyak u k'ujsa'al 18MAR38 yiknal taankelemo'ob, ti'al u k'ajóoltiko'ob k'ajla'ay, kex ka chí'ichnakchajak u yóolo'ob wáaj ki'imakchajak u yóolo'ob.

Keen ts'o'oksak cha'ane', yaan u yila'al u ye'sa'al tu kúuchilo'ob UNAM, yéetel uláak' kúuchilo'ob.

